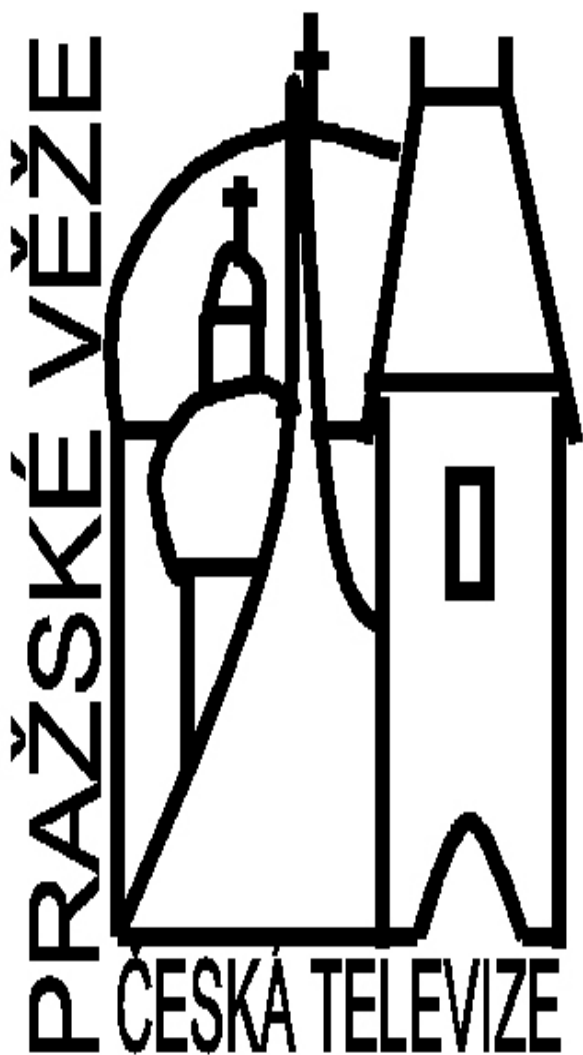

ČESKÁ TELEVIZE

Centrum publicistiky, dokumentaristiky a vzdělávání

Bedřich Ludvík

PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

16 dílný dokumentární cyklus

DÍL 8. VĚŽE STAROMĚSTSKÉH O NÁMĚSTÍ A OKOLÍ.

Dramaturg: Milan Vacek

© říjen 2001 až únor 2007

OBRAZ 1
DVĚ PLOŠINY – KOSTEL SV. PROKOPA - ŽIŽKOV

Detail nohou Průvodce. Jdou po dlažbě.
Pak nastoupí do vysokozdvížné plošiny.
Ta začne stoupat...

Průvodce na stoupající plošině na
kameru:

Komentář:

Začíná seriál, který vás uchopí do
náruče, pozvedne k nebesům a už
nikdy vás nenechá klesnout.

Průvodce:

Uchopíme vás a pozvedneme
k vrcholům sta pražských věží.
Vystoupáme za vás tisíce schodů,
prolezeme spousty půd, otevřeme
stovky vikýřů. Na konci toho všeho
vás nabídneme pohledy na Prahu,
matku měst, v dědictví nám danou,
šírou tu Prahu, Prahu jedinou.

OBRAZ 2

OBRAZOVÁ MONTÁŽ + ÚVODNÍ TITULKY

Naprolínané oblety nejružnějších
pražských věží.

Úvodní titulky:

Česká televize
Centrum dokumentaristiky,
publicistiky a vzdělávání
uvádí
dokumentární cyklus
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ
Průvodce
VIKTOR PREISS
Námět, scénář, hudba, režie:
BEDŘICH LUDVÍK

(ústřední píseň)

*Nad městem jsou věže
Tyčí se nad námi
My žijem při zemi
Věže jsou s hvězdami*

*Ještě že věže jsou
Že nad námi stojí
Pozvednou k nebesům
Ty z nás kdo se bojí*

*A pak u nohou ti leží
Praha, město věží
Ať prší či sněží
Stoupejme do věží*

*Do věží ke zvonům
K jejich mocným tónům
Do věží vzhůru k lidem
Jímž je věž osudem*

OBRAZ 3

RAMPA PRAŽSKÉHO HRADU

Kamera odjíždí od pohledu na Prahu.
Průvodce se dostává do obrazu a mluví
na kameru:

Průvodce:

Odtud z rampy Pražského hradu
nerozlišíte věže ulic a věže náměstí.
Odtud jsou všechny věže stejné. Ale
je-li nějaká hierarchie věží, pak věže
stojící na náměstích jsou určitě
prestižnější než věže stojící na ulici.

Průvodce se otočí od kamery a zadívá
se na město pod sebou. Kamera najede
na detaily věží.

Komentář:

Od samého začátku, od dob kupecké
osady, tu byla cesta vedoucí k brodu a
tržiště. Všechna dnešní náměstí byla
kdysi obyčejnými tržišti. Později se
specializovala na konkrétní komoditu –
Václavské náměstí bylo Koňský trh,
Karlovo náměstí bylo Dobytčí trh, na
Senovážném náměstí se prodávalo
krmení. Některá náměstí si dokonce
podobu tržiště udržela dodnes!
Například Havelké náměstí se svým
zeleninovým trhem.

Průvodce na kameru:

Průvodce:

I náměstí za jehož věžemi se dnes
vypravíme bylo kdysi tržiště a bere na
sebe tuto podobu občas dodnes. Znamé
jsou zejména vánoční trhy které zde
probíhají.
Ano, je to Staroměstské náměstí. Jeho
věže a věže nejbližšího okolí dnes
navštívíme.

OBRAZ 4

LETECKÝ POHLED NA STAROMĚSTSKÉ NÁMĚSTÍ

Naprolínané letecké pohledy na
Staroměstské náměstí a jeho věže.

(ústřední hudební motiv)

Komentář:

Nejstarší a asi nejkrásnější náměstí Prahy. Srdce středověkého Starého Města Pražského. Pod očima věží couvá sled mrtvých i živých, kteří tudy prošli. Tady přednášel Albert Einstein, bydlel Franz Kafka, učil Bedřich Smetana, žil Havlíček Borovský. Tady se narodila zakladatelka mírového hnutí, sekretářka Alfreda Nobela, Berta Suttnerová, rození Kinská, první nositelka Nobelovy ceny míru. Tady přespal po prohrané bitvě na Bílé hoře Fidrich Falcký, tudy spěchal Mistr Hanuš k orloji, tady byl popraven Jan Roháč z Dubé a jeho šedesát bojovníků, sťat Jan Želivský, tady spadl 24. února roku 1321 král Jan Lucemburský z koně a málem se zabil.

OBRAZ 5
STAROMĚSTSKÁ RADNICE

Průvodce stojí na Staroměstském náměstí, za ním radniční věž.

Montáž pohledů na Staroměstskou radnici a cesty Průvodce na věž.

Průvodce nahlíží do prostoru orloje.

Notoricky známé historické záběry tanku střílejícího na orloj a věž.

Průvodce:

Dost! Ten výčet by neměl konce a my tu nejsme kvůli dějinám tohoto náměstím, ale kvůli jeho věžím a pohledům z nich.

Věž, která stojí předemnou, se až stydím představovat. Jistě ji každý znáte a každý jste na ní byl. Ano, je to věž Staroměstské radnice. Během mého výstupu na ni si řekneme něco z její historie.

Komentář:

Roku 1338 dal král Jan Lucemburský souhlas se stavbě radnice Starého Města Pražského. Za 22 let potom se začalo se stavbou radniční věže. Za čtyři roky na to, roku 1364 byla tato 70 metrů vysoká věž hotova. To už vládl Praze a celé Říši Římské císař Karel IV.

Když byla v prvním patře věže roku 1381 vysvěcena radniční kaple, byl už Karel IV. tři roky po smrti a jeho milovanému městu vládl jeho syn Václav.

Za jeho vlády byl k věži roku 1400 přistavěn orloj a Mistr Mikuláš z Kadaně ho roku 1410 spustil. O 80 let později porouchaný orloj opravil Mistr Hanuš. Ale hodinový stroj se i po jeho zásahu nadále zpožďoval. Prý až o 40 minut denně.

Průvodce:

Dějiny jsou plné paradoxů: všechno vyřešil až nesmyslný výstřel z německého tanku 8. května 1945 ve čtyři hodiny odpoledne. Vyhořelo zařízení věže i orloj.

Po válce došlo k rekonstrukci věže i orloje. Světe div se – orloj se od té doby už nezpěduje.

Orloj se rozběhne a průvodce se na něj chvíli dívá. Pak zavře dveře orloje a stoupá dál do věže

Bedřich Lukavský

PRAHA, MĚSTSKÝ ORLOJ

DÍL 8. – Věže Staroměstského náměstí a okolí

OBRAZ 6

LETECKÉ ZÁBĚRY CHRÁMU MATKY BOŽÍ PŘED TÝNEM

Montáž leteckých záběrů
Staroměstského náměstí a kostela
Panny Marie před Týnem.

Komentář:

Na našem putování po pražských věžích nás teď čekají věže druhého nejvýznamnějšího chrámu Prahy, kostela Panny Marie před Týnem, kterému nikdo neřekne jinak než Týnský chrám.

Pod těmito věžemi kázali reformátoři jako Konrád Waldhauser nebo Jan Milíč z Kroměříže. Odpočinek pod nimi našel Tycho de Brahe a údajně zde bylo pohřbeno srdce „husitského krále“ Jiřího z Poděbrad. Týnský chrám byl totiž centrem husitského hnutí v Praze.

OBRAZ 7
STARÉ MĚSTO – ZA TÝNSKÝM CHRÁMEM

Švenk z Týnského chrámu na
Průvodce stojícího před ním:

Průvodce obchází kostel Týnskou
ulíčkou a přichází na Staroměstské
náměstí kde se otevře tradiční pohled
na Týnský chrám

Průvodce se zastaví tak aby za ním byl
vidět Týnský chrám

Montáž Průvodcovi cesty do kostela a
vystoupání na první ochoz

Průvodce stojí na první ochozu, štít za
sebou, mluví do kamery

Průvodce:

Nejdříve je potřeba vysvětlit to „před
Týnem“. To za mnou je Týnský dvůr.
Týnský od slova „otýněný“, ohrazený.
Tady přebývali kupci přijíždějící do
Prahy a proclívali své zboží. Od toho
druhý název tohoto místa - Ungelt.
Kostel Panny Marie vyrostl tedy
opravdu před Týnem.

Komentář:

Původní projekt se stavbou věží vůbec
nepočítal. Stavba byla zahájena po
roce 1350 a věže se začaly stavět až po
roce 1402. Stavbu na dlouho dobu
přerušily husitské války, takže věže
byly dokončeny až po nich: severní v
letech 1463 až 1466, jižní v letech
1506 až 1511.

Průvodce:

Tak toto je pohled na kostel Panny
Marie před Týnem neboli Týnský
chrám jak jej každý zná.
Obě věže jsou vysoké 78 metrů a pravá
z nich je viditelně širší. Jejich
existence byla v dějinách několikrát
ohrožena požáry. Tak pojďme se na ně
podívat...

Komentář:

Cesta na ně vede loubím dvoupatrové
budovy Týnské školy.
Pak se ocitneme pod třetí nejvyšší
kostelní klenbou v Praze a vystoupáme
do výšky asi 30 metrů na první ochoz
kde pozdně gotický štít spojuje obě
věže.

Průvodce:

Výzdoba štítu nademnou dobře
ilustruje něco čemu bych řekl „zázrak“¹²

proměny“.

PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

DÍL 8. - Věže Staroměstského náměstí a okolí.

Komentář:

Za vlády krále Jiřího Z Poděbrad byla
uprostřed průčelí nademnou umístěna

OBRAZ 8

STAROMĚSTSKÉ NÁMĚSTÍ – DŮM U ČERVENÉ LIŠKY

Kamera stoupá po schodišti.

Komentář:

Po dvou monumentech Staroměstského náměstí navštívíme věž, která je úplně jiná. Vlastně to ani není věž v tom pravém slovy smyslu, ale jen věžovitá nástavba na domě.

Kamera švekuje po domě.

Ten dům se jmenuje U červené lišky a patří k nejstarším domům Staroměstského náměstí. Má úžasnou polohu: stojí přímo proti Staroměstskému orloji.

Švenk z domu na protější orloj.

Nejstarší zmínka o tomto domu je z roku 1401. Nálezy ve sklepích dokazují že románské kořeny.

Kamera najíždí na altán ve střeše.

Jeho současná podoba je výsledkem barokní přestavby a svou věžovitou nástavbu dostal okolo roku 1800. Tyto altány na střechách středověkých měst měly jediný důvod – vymanit majitele během letních veder ze zápachu, který se šířil z ulic plných splašků.

Kamera projde pokojem a vykoukne z okna na Staroměstské náměstí a orloj naproti.

Dnes patří dům bance a altán slouží jako pokoj pro hosty.

OBRAZ 9
STAROMĚSTSKÉ NÁMĚSTÍ – KOSTEL SV. MIKULÁŠE

Průvodce před kostelem sv. Mikuláše.

Kamera vchází do kostela. Prohlíží si prostor. Pak stoupá do jedné z věží.

Průvodce odklopí vikýř, vyšplhá do lucerny a mluví na kameru.

Průvodce se rozhlédne a kamera s ním.

Pohledy na Staroměstské náměstí z lucerny věže sv. Mikuláše.

Průvodce zmizí ve vikýři

Průvodce:

Kostel sv. Mikuláše na Starém Městě není zdaleka tak slavný a známý jako Malostranský sv. Mikuláš. A přitom jde o dílo stejného architekta, Kiliána Ignáce Dietzenhofera. Na vině je zřejmě osud stavby po Josefínských reformách.

Komentář:

Kostel byl totiž roku 1787 zrušen a v jeho prostorách se odehrávalo ledacos. Například v jeho kopuli byly provozovány provazochodecké exhibice. Roku 1791 zde vystavoval francouzský vzduchoplavec Jean-Pierre Blanchard svou vzducholod' s níž přkobil kanál La Manche. Od roku 1871 byl kostel dán do užívání ruské pravoslavné církvi. Z té doby pochází lust ve tvaru carské koruny – dar ruského cara Mikuláše II.

Průvodce:

Ještě před 120 lety by odtud byl úplně jiný pohled. Tehdy byl mezi kostelem a Staroměstským náměstím tzv. Krennův dům a průčelí kostela hledělo do úzkého náměstí, Kurného trhu. Teprve po zbourání Krennova domu se otevřel pohled na kostel sv. Mikuláše, tak jak ho známe dnes.

Kopule za mnou je vysoká 46,5 metru, věž na kterou jsem vylezl je o metr vyšší, má 47,5 metru. Tahle lucerna je mnohem prostornější než byla lucerna věže sv. Jiljí. Tam jsem se mnohem víc bál.

Komentář:

Staroměstské náměstí je odtud jiné než¹⁶ jsme zvyklí. Schází pohled na orloj, J. Husovi odtud vidím jen záda. Je vidět, že s pohledem odtud nikdo moc nepočítal.

OBRAZ 10
LETECKÝ POHLED NA STAROMĚSTSKÉ NÁMĚSTÍ

Montáž pohledů na Staroměstské
náměstí a kostel sv. Mikuláše.

(ústřední píseň)

Nad městem jsou věže

Tyčí se nad námi

My žijem při zemi

Věže jsou s hvězdami

OBRAZ 11
STARÉ MĚSTO – KOSTEL SV. JAKUBA

Švenk z věže kostela sv. Jakuba na
Průvodce stojícím pod ní.

Průvodce zamíří do kostela. Prohlíží si
ho:

Průvodce se obrátí do kamery:

Průvodce zamíří ke schodům do věže.
Stoupá po nich vzhůru.

Průvodce do kamery:

Průvodce stoupá výš.

Průvodce:

Za mnou je jeden ze tří pražských
kostelů poctěných čestným papežským
titulem – basilica minor, bazilika
menší.

Jsem před kostelem sv. Jakuba,
nedaleko Staroměstského náměstí.
Jeho věž bude poslední věží tohoto
dílu.

Komentář:

Dějiny tohoto kostela začínají
příchodem žebavého řádu menších
bratří Svatého Františka do Prahy roku
1232. Král Václav I. pro ně nechal
roku 1244 postavit malý románský
kostel nedaleko Královského dvorce.
Klášter se stal místem korunovačních
hodokvasů a sněmů.

Průvodce:

Tady se konala 7. února roku 1311
svatební hostina Jana Lucemburského
a jeho ženy Elišky Přemyslovny. Tady
byla roku 1337, po korunovaci
královny Betrice, druhé manželky
krále Jana, opět hostina.

Komentář:

V roce 1374 byla dokončena stavba
nového velkého chrámu. Jeho
vysvěcení se zúčastnil sám Karel IV.
Za čtyři roky na to v tomto kostele
leželo vystaveno jeho mrtvé tělo.

Průvodce:

O deset let později zde byla vystavena
mrtvá královna Johanna, první žena
Václava IV. Za 90 let později zde byl
vystaven císař Maxmilián II. A to
dokonce celé dva měsíce!

Komentář:

Průvodce do kamery:
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ
DÍL 8. - Věže Staroměstského náměstí a okolí
O deset let později zde byla vystavena
mrtvá královna Johanna, první žena
Václava IV. Za 90 let později zde byl
vystaven císař Maxmilián II. A to
dokonce celé dva měsíce!

OBRAZ 12
ZÁVĚREČNÁ MONTÁŽ

Obrazová montáž leteckých záběrů
Prahy a navštívených věží

Komentář:

Jak dlouho trvá než se tržiště promění
v náměstí? A kolik kostelů a věží u
toho musí asistovat? Věže
Staroměstského náměstí symbolizují
rozložení sil české společnosti v
dějinách: dva kostely, jedna radnice a
jeden měšťanský dům s věžovitou
nástavbou. Jaké věže by dnes stály,
kdybychom tržiště měnili v náměstí
my? Jedna věže supermarketu, dvě
věže bank, jedna věž telekomunikační
a jedna věž větrací, protože pod
náměstím by bylo podzemní
parkoviště. Žádný kostel, žádná
radnice. Takové instituce nepřinášejí
prosperitu. Uf. Až se orosím hrůzou při
takovém pomyšlení a volám silným
hlasem: pojd'te ke mně vy všechny
věže kostelů a chrámů, zvonů, radnic a
domů! Zachraňte nás a pozvedněte ke
hvězdám. Potřebujeme to stále víc. Tak
vzhůru do věží...

Do montáže pohledů na pražské věže
se vylnou závěrečné titulky:

Viděli jste seriál
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

provázel Viktor Preiss

námět a scénář:

Bedřich Ludvík

dramaturg:

Milan Vacek

odborný poradce:

arch. Milada Vršecká

autor děkuje:

.....

.....

zvuk:

XY

ústřední píseň složil a zpívá:

Bedřich Ludvík

aranžmá písni:

Jan Jirásek

střih:

(ústřední píseň)

Nad městem jsou věže

Tyčí se nad námi

My žijem při zemi

Věže jsou s hvězdami

Ještě že věže jsou

Že nad námi stojí

Pozvednou k nebesům

Ty z nás kdo se bojí

A pak u nohou ti leží

Praha, město věží

Ať prší či sněží

Stoupejme do věží

23

Bedřich Ludvík
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ
DÍL 8. - Věže Staroměstského náměstí a okolí
K jejích mocným tónům
Do věží vzhůru k lidem
Jímž je věž osudem

